

TÜRK DEVLETLERİ TEŞKİLATI GAYRİRESMÎ ZİRVESİ BUDAPEŞTE BİLDİRİSİ

Türk Devletleri Teşkilatı (bundan böyle TDT olarak anılacaktır) Gayriresmî Zirvesi, Macaristan'ın girişimiyle 21 Mayıs 2025 tarihinde Budapeşte'de “**Doğu ve Batının Buluşma Noktası**” temasıyla düzenlenmiştir.

Toplantıya, Macaristan Başbakanı Ekselansları Viktor Orbán evsahipliği yapmış ve Azerbaycan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Ekselansları İlham Aliyev, Kazakistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Ekselansları Kasım-Cömert Tokayev, Kırgızistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Ekselansları Sadır Caparov, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Ekselansları Recep Tayyip Erdoğan, Özbekistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Ekselansları Şevket Mirziyoyev'in yanı sıra TDT Genel Sekreteri Ekselansları Kubanıçbek Ömüraliyev katılmıştır.

TDT Devlet Başkanları,

Türk halklarının Avrupa ve Asya'nın kültürel ve siyasi oluşumundaki kalıcı mirasları da dahil olmak üzere tarih boyunca dünya medeniyetine yaptıkları önemli katkıları ve Türk Devletlerinin dünyadaki çağdaş siyasi, ekonomik ve sosyal ilerlemenin yanı sıra bölgesel ve küresel barış ve güvenliği etkilemedeki önemli rolünü *vurgulayarak*;

Teşkilatın kurumsal temelini oluşturan ve Türk Dünyasında barış, kalkınma ve dayanışma için birlik, iş birliği ve ortak arzularına rehberlik etmeye devam eden tarihi Nahçıvan Anlaşmasının ilke, amaç ve ruhuna sarsılmaz bağlılıklarını *teyit ederek*;

Türk Devletlerinin bölge ve ötesindeki rolünün güçlendirilmesine katkıda bulunan kıtalar arasında sürdürülebilir enerji arzını ve bağlantısını geliştirme çabaları da dahil olmak üzere, “Türk Dünyası Vizyonu 2040”da ortaya konan hedeflerin ileriye taşınmasında Türk Devletlerinin dikkate değer siyasi, ekonomik, çevresel, sosyal ve kültürel başarılarını *takdirle karşılayarak*;

“Türk Dünyası Şartı”nı, Türk halklarının ortak kültürünün, geleneklerinin, dilinin ve tarihinin temel bir ifadesi ve ortak Türk kimliğini güçlendirmek için birleştirici bir çerçeve olarak *kabul ederek*;

TDT'nin çeşitli alanlarda Türk Devletleri arasında iş birliğini ve koordinasyonu geliştirmede giderek artan hayati rolünün *altını çizerek* ve TDT'nin Türk Dünyasının değerlerini ve Türk Devletlerinin çıkarlarını uluslararası alanda geliştirme faaliyetlerine sarsılmaz desteklerini *teyit ederek*;

Türk Dünyasında ekonomik entegrasyon, sürdürülebilir kalkınma, dijital gelecek ve güvenliğin altını çizen Bişkek Zirvesi'nin 6 Kasım 2024'te başarılı şekilde düzenlenmesinden ötürü Kırgız Cumhuriyeti'nin devam etmekte olan Dönem Başkanlığını *takdir ederek*;

Macaristan'ın TDT ve Türk Devletleri ile çok yönlü iş birliğinin geliştirilmesine yönelik güçlü kararlılığına ve önemli katkılarına büyük *değer atfederek*;

Uluslararası barış ve güvenliği korumanın yanı sıra ortak çaba ve iş birliğine dayalı girişimlerle sürdürülebilir kalkınmayı güçlendirme konusundaki kolektif sorumluluğu *teyit ederek*;

1. İlk kez bir Gözlemcinin ev sahipliğinde düzenlenen TDT Gayriresmî Zirvesine attıkları büyük değeri vurguladıklarını;
2. Macaristan Başbakanı Ekselansları Viktor Orbán'ı, Macaristan'ın Avrupa Birliği Konseyi (AB) Dönem Başkanlığını tamamlaması ve Macaristan'ın bu dönemde TDT ile AB arasındaki ilişkileri geliştirme konusundaki samimi çabaları nedeniyle tebrik ettiklerini;
3. Macar makamlarını; Macaristan'ın TDT kapsamında devam eden kapsamlı iş birliğine katkıda bulunma konusundaki güçlü iradesini göstererek, 2024 ve 2025 yıllarında Aksakallar Konseyi 16. Toplantısı, Ulaştırma Koordinasyon Komitesi 2. Toplantısı, Karayolu Yönetiminde Akıllı Ulaşım Sistemleri Çevrimiçi Çalıştayı, Gümrük İdareleri Başkanları Gayriresmî Toplantısı, Diaspora işlerinden Sorumlu Bakanlar / Kuruluş Başkanları 7. Toplantısı, Rekabet Otoriteleri Gayriresmî Toplantısı dahil olmak üzere yüksek düzeyli TDT toplantılarına başarılı şekilde ev sahipliği yaptıkları için takdir ettiklerini;
4. Muazzam potansiyellerini ve ortaya çıkan fırsatları kullanarak Türk Devletleri arasındaki dayanışmayı, iş birliğini ve koordinasyonu her alanda daha da geliştirme kararlılıklarını ifade ettiklerini;
5. Macaristan, Türkmenistan ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin Türk Dünyasının ayrılmaz bir parçası olarak, Gözlemci sıfatıyla TDT'nin çalışmalarına yapmakta oldukları değerli katkıları memnuniyetle karşıladıklarını;
6. Kıbrıs sorununun, Adadaki mevcut gerçeklere dayanarak, müzakere edilmiş, karşılıklı olarak kabul edilebilir ve uygulanabilir bir çözüme ulaştırılması ihtiyacını vurguladıklarını; Türk Dünyasının ayrılmaz bir parçası olan Kıbrıs Türk halkıyla, eşit özden gelen haklarını güvence altına alma arzularında dayanışma içinde olduklarını ifade ettiklerini;
7. 1-2 Mayıs 2025 tarihlerinde Girne'de gerçekleştirilen Aksakallar Konseyi 17. Toplantısının başarılı icrasını not ettiklerini;
8. Kırgız tarafının Hükümet Başkanları/Başkan Yardımcıları Toplantısını düzenleme teklifini kaydettiklerini;
9. Üye Devletlerin, Türk Dünyası Vizyonu - 2040'ta belirtildiği üzere, ulusal çıkarlarını ilgilendiren kritik konularda siyasi dayanışmayı ve karşılıklı desteği daha da güçlendirme iradelerini ifade ettiklerini;
10. "Türk Dünyası Şartı"nda altı çizildiği üzere, TDT'nin bütünlüğüne, örgütsel ve karar alma kapasitesine bağlılıklarını bir kez daha teyit ettiklerini, kardeşlik ruhuna bağlı

olduklarını ve birlik ve beraberliklerini zayıflatmaya yönelik her türlü eylem ve tehdidi önlemenin önemini vurguladıklarını;

11. Türk Devletleri Stratejik Ortaklık, Ebedi Dostluk ve Kardeşlik Antlaşması taslağının, Azerbaycan'daki 12. Zirve öncesinde değerlendirilmesinin önemini altını çizdiklerini;
12. Türk Dünyasında özellikle siyaset, ekonomi, ticaret, ulaştırma, enerji ve tarım alanlarında çok yönlü iş birliğinin hem bölgede hem de küresel düzeyde barış, güvenlik, istikrar, kalkınma ve refahın teşvik edilmesinde stratejik bir faktör olduğu yönündeki ortak anlayışlarını vurguladıklarını;
13. Uluslararası hukuk norm ve ilkelerine saygı gösterilmesi suretiyle istikrar, kalkınma ve refahın sağlanması gerektiğine dair ortak kanaatlerinin altını çizdiklerini;
14. Diğer hususların yanı sıra, Bakteriyolojik (Biyolojik) ve Toksin Silahların Geliştirilmesinin, Üretiminin ve Stoklanmasının Yasaklanması ve Bunların İmhası Sözleşmesi'nin güçlendirilmesine ilişkin Çalışma Grubunu, Sözleşme'yi tüm yönleriyle güçlendirmeyi ve kurumsallaştırmayı amaçlayan tedbirleri, özellikle de biyolojik güvenlik ve diğer kurumsal düzenlemelere yönelik uluslararası bir ajans imkanı dahil olmak üzere Çalışma Grubu içindeki organizasyonel konularda nasıl ilerleneceğini daha fazla değerlendirmeye teşvik eden 79/79 (2024) sayılı BM Genel Kurulu kararının kabul edilmesini memnuniyetle karşıladıklarını ve bu konudaki iş birliğini sürdürme arzularını ifade ettiklerini;
15. İlgili makamlara, jeopolitik ve güvenlik sorunları karşısında Türk Devletlerinin ortak çıkarlarını ilgilendiren bölgesel ve uluslararası konularda, bu sorunlara stratejik bir vizyonla ortak yanıtlar verilmesini güçlendirmek amacıyla düzenli siyasi ve güvenlik istişareleri düzenlemeye devam etmeleri talimatını verdiklerini;
16. Üye Devletleri, bölgede ve ötesinde barış ve güvenliği tehdit eden ve sınayan her türlü terörizm ve ulus ötesi organize suç, terörizmin finansmanı ve siber suçla mücadele için ortak çabalara devam etmeye teşvik ettiklerini;
17. Türkiye'nin, Suriye'nin toprak bütünlüğü ve birliği temelinde güvenlik ve istikrarın tesis edilmesi, Suriye'nin tüm bileşenlerinin katılımıyla kapsayıcı bir siyasi süreç ulaşılması ve yaptırımların kaldırılması yönünde oynadığı yapıcı rolü takdir ettiklerini;
18. Diğer TDT Üye Devletlerinin Suriye'nin çatışma sonrası sorunsuz bir şekilde toparlanmasını ve sürdürülebilir kalkınmasını sağlama yönündeki niyetlerini ve değerli çabalarını memnuniyetle karşıladıklarını;
19. Kazakistan'ın, uluslararası barış ve güvenliğin güçlendirilmesine katkıda bulunmak üzere Golan Tepeleri'ndeki BM misyonunda (UNDOF) görevlendirilen ilk barış gücü birliğinin başarılı hizmetini memnuniyetle karşıladıklarını;
20. Gazze'deki feci insani durumla ilgili derin endişelerini ifade ettiklerini; kalıcı ve kapsamlı bir ateşkes, rehinelere / tutukluların serbest bırakılması ve Gazze'ye engelsiz insani erişime yönelik müzakerelere verilen desteği teyit ettiklerini; Filistinlilerin Gazze'den uzaklaştırılmasına yönelik tüm girişimleri reddettiklerini; İsrail-Filistin

ihtilafında adil ve kalıcı bir çözüm ihtiyacının ve ilgili BM kararlarına uygun olarak başkenti Doğu Kudüs olan, 1967 sınırlarına dayalı iki devletli çözümün uygulanmasının altını çizdiklerini;

21. TDT Üye Devletlerinin Afganistan'la ilgili konularda ortak tutum geliştirilmelerini kolaylaştıracak olan Afganistan Çalışma Grubunun ihdasını takdirle karşıladıklarını;
22. TDT kapsamında, savunma sanayii alanında verimli çok taraflı iş birliğini geliştirme iradelerini yinelediklerini ve Üye Devletlerin ilgili makamlarına bu yöndeki çabalarını hızlandırmaları talimatını verdiklerini;
23. Her türlü ırkçılık, ayrımcılık, yabancı düşmanlığı, İslam'a karşı nefret, nefret söylemi ve dezenformasyonla mücadelede iş birliğini sürdürme ve bu alanlardaki BM Kararlarının amaçlarına ulaşması için iş birliği yaparken bu olguları ele almak üzere uluslararası platformlardaki çabaları uyumlaştırma taahhütlerini yinelediklerini;
24. TDT Üyelerinin diaspora örgütleri arasındaki bağların ve iş birliğinin artırılması ve TDT Üyelerinin diasporalarının görünürlüğüne yükseltilmesi için kapasitelerini geliştirmeyi teşvik ettiklerini;
25. Türk Dünyasının tarihi ve medeni katkılarını vurgulamak amacıyla, başta BM ve UNESCO olmak üzere mevcut uluslararası platformlar aracılığıyla Türk tarihini, mirasını ve kültürünü küresel olarak tanıtmak için Türk İşbirliği Teşkilatları arasında daha güçlü bir koordinasyonu teşvik ettiklerini;
26. 27-28 Nisan 2025 tarihlerinde Özbekistan'ın Hive şehrinde düzenlenen II. Türk Dünyası Kültür Forumu'nun toplanmasını memnuniyetle karşıladıklarını, Türk Devletleri arasında karşılıklı kültürel entegrasyonun teşvik edilmesine yaptığı katkıyı takdirle karşıladıklarını, Forum'un Türk Dünyası genelinde kültürel diyalogun artırılması için değerli bir platform olduğunun altını çizdiklerini;
27. Kültürlerarası diyalogun küresel ölçekte teşvik edilmesinde öncü bir girişim olarak Bakü Süreci'nin başarısını ve Azerbaycan Cumhuriyeti'nin bu konuda sürdürdüğü liderliği takdir ettiklerini, 2026'da düzenlenecek olan VII. Dünya Kültürlerarası Diyalog Forumu'nun düzenlenmesine desteklerini ifade ettiklerini ve Forum çerçevesinde Türk Dünyasının kültürel değerlerini ve ortak vizyonunu vurgulamak üzere bir yan etkinlik düzenlenmesi de dahil olmak üzere Türk Devletlerinin etkin katılımını teşvik ettiklerini;
28. TDT Sekreteryası'nın personel ve bütçesinin artırılmasına ilişkin Çalışma Grubunun, TDT Üye Devletleri tarafından verilen görevlerdeki artış nedeniyle TDT Sekreteryası'nın bütçesinin önümüzdeki yıllarda önemli ölçüde artırılması yönündeki önerisini onayladıklarını;

Sekreteryaya, Azerbaycan'da düzenlenecek olan 12. Zirve sırasında resmî olarak onaylanmak üzere, yukarıda belirtilen bütçe artışının zaman çizelgesini yansıtmak amacıyla, TDT Üye Devletlerinin teklifleri temelinde bir Eylem Planı hazırlama ve bu bağlamda, hazırlanan ve TDT Üye Devletlerine sunulan projelerin ön listesini dikkate alma talimatı verdiklerini;

Çalışma Grubunun, personel artışına ilişkin hususların, diğer hususların yanı sıra konunun hukuki, mali ve idari yönlerine ilişkin daha fazla analiz dikkate alınarak, bütçe artışı kapsamında Sekreteryaya'nın ihtiyaçları doğrultusunda gözden geçirilmesi yönündeki önerisini onayladıklarını;

29. Rekabet gücünü ve küresel etkiyi artırmak için daha yakın bölgesel iş birliğinin önemini vurgularken, bölgesel ticaretteki istikrarlı büyümeyi kabul ettiklerini ve potansiyelini tam olarak ortaya çıkarmayı amaçlayan somut eylemleri taahhüt ettiklerini;
30. Hizmet tedarikçilerine ve yatırımcılara şeffaflık ve yasal öngörülebilirlik sağlamanın önemini vurguladıklarını ve Üye Devletlerin sürdürülebilir kalkınma için hizmetler ve yatırımların kolaylaştırılması alanında müzakereler başlatma çabalarını memnuniyetle karşıladıklarını;
31. TDT'nin ilk ortak finans kurumu olarak kurulan Türk Yatırım Fonu'nun proje faaliyetlerinin başlatılmasının önemini vurguladıklarını;
32. Türk Yeşil Vizyonu ilkeleri rehberliğinde iklim değişikliğine uyum ve çevrenin korunmasına yönelik sürdürülebilir yeşil kalkınma taahhütlerini teyit ettiklerini ve yeşil enerji donanımı ve teknolojilerinin geliştirilmesinin, iklime dirençli altyapının teşvik edilmesinin, enerji verimliliğinin ve Sıfır Atık yaklaşımı da dahil olmak üzere etkin atık yönetiminin yanı sıra çevresel, ekonomik ve sosyal sürdürülebilirlik için doğal kaynakların ve ekosistem hizmetlerinin korunmasının ve etkin kullanımının önemini vurguladıklarını;
33. Azerbaycan Cumhuriyeti yetkililerini, Kasım 2024'te Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Konferansı'nın 29. Oturumuna yaptıkları başarılı ev sahipliğinden ve konferansın ana sonucu olan Bakü İklim Birliği Pakti'nin yanı sıra COP29 Başkanlığı sıfatıyla iklim değişikliği ve sürdürülebilir kalkınmanın birbiriyle bağlantılı sınamalarının üstesinden gelmeyi amaçlayan iklim eylemi girişimlerinden dolayı takdir ettiklerini;
34. Kolektif iklim eyleminin önemini kabul ettiklerini ve Kazakistan'ın 2026 yılında Bölgesel İklim Zirvesi'ne ev sahipliği yapma girişimini destekleme çağrısında bulunduklarını;
35. Bölge genelinde yeşil enerji koridorlarının geliştirilmesinin önemini not ettiklerini ve yeşil enerji geliştirme ve aktarma projelerinin uygulanmasında kaydedilen ilerlemeyi memnuniyetle karşıladıklarını;
36. Uzun teknolojileri ve bilimlerini, uydur teknolojileri ve uygulamaları, yasal zeminin genişletilmesi, bilgi alışverişi ve beşeri sermayenin geliştirilmesi alanlarında iş birliğini teşvik ettiklerini ve 23 Nisan 2025 tarihinde Bakü'de düzenlenen TDT Uzun Ajansları Başkanları toplantısını memnuniyetle karşıladıklarını;

37. TDT bünyesinde mali iş birliğinin daha da geliştirilmesine yönelik artan ihtiyacı vurguladıklarını ve mali istihbarat birimlerinin yanı sıra Türk Devletlerinin finansal teknoloji birlikleri arasında iş birliğinin geliştirilmesini memnuniyetle karşıladıklarını;
38. Üye Devletlerin; TDT Üyeleri ve Gözlemcileri arasında ticareti, transit geçişi ve ekonomik iş birliğini kolaylaştırmak için bölgesel bağlantısallığın güçlendirilmesi ve ulaştırma altyapısının iyileştirilmesi ve Trans Hazar Uluslararası Doğu-Batı Orta Koridoru boyunca entegre dijitalleşmenin ve aynı zamanda daha fazla verimlilik ve rekabet gücü için uyumlaştırılmış ulaştırma düzenlemelerinin ve modernize edilmiş lojistik ağların teşvik edilmesi konusundaki kararlılıklarını teyit ettiklerini;
39. 6 Temmuz 2024 tarihinde Şuşa'da imzalanan Türk Devletleri Teşkilatı Üye Devletleri Arasında İşbirliği ve Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Faaliyetlerinde Elektronik İzin (ePermit) Kullanımına İlişkin Mutabakat Zaptı uyarınca, TDT Üye Devletleri arasında “e-Permit” sisteminin entegrasyonunu teşvik ettiklerini;
40. 11 Kasım 2022 tarihinde Semerkant'ta imzalanan Türk Devletleri Teşkilatı Hükümetleri Arasında Basitleştirilmiş Gümrük Koridoru Kurulmasına İlişkin Anlaşma'nın yürürlüğe girmesini memnuniyetle karşıladıklarını;
41. Azerbaycan'ın başarıyla ev sahipliği yaptığı TDT Gümrük İdareleri Başkanları 10. Toplantısı sırasında, 16 Ocak 2025 tarihinde Bakü'de gerçekleştirilen “TDT'ye Üye Devletlerin Gümrük İdareleri Arasında Bilgi Değişimine İlişkin Teknik Şartlar” ve “TDT bölgesinde TIR Sözleşmesi (1975, Cenevre) uyarınca e-TIR Prosedürünün Uygulanmasına yönelik Eylem Planı (Yol Haritası)”nın imzalanmasını memnuniyetle karşıladıklarını;
42. Türk Devletleri Teşkilatı Hükümetleri Arasında Basitleştirilmiş Gümrük Koridoru Kurulmasına İlişkin Anlaşma uyarınca Basitleştirilmiş Gümrük Koridoru'nun geliştirilmesi ve gümrük işlemlerinin dijitalleştirilmesi yoluyla TDT Üye Devletleri arasındaki ticaret ve gümrük prosedürlerinin basitleştirilmesi ve ilgili makamlara, güvenli ve şeffaf bir sınır ötesi ticaret ortamı sağlayarak yasadışı ticaret ve gümrük ihlallerine karşı çabaları yoğunlaştırmaları talimatı verilmesi ihtiyacını vurguladıklarını;
43. Genişletilmiş ticaret, yatırım ve inovasyona dayalı tarım uygulamaları yoluyla tarımsal iş birliğinin güçlendirilmesinin önemini vurguladıklarını ve ilgili makamlara, tarım ürünlerinin dolaşımını kolaylaştırmak ve gıda güvenliğini arttırmak için TDT Üyeleri ve Gözlemcileri arasında sağlık ve bitki sağlığı standartlarının uyumlaştırılmasına yönelik koordineli çabaları daha fazla teşvik etmeleri talimatını verdiklerini;
44. Macaristan'da kain TDT Kuraklık Önleme Enstitüsü'nün, 5 Mart 2025 tarihinde Brüksel'de düzenlenen TDT Bölgesel Su Forumu da dahil olmak üzere faaliyetlerini takdir ettiklerini ve TDT bölgesinde kuraklığın önlenmesine, su kaynaklarının

sürdürülebilir ve verimli kullanımına katkıda bulunacak seçili projelerin uygulanmasının önemini not ettiklerini;

45. Dağ ülkelerinin sorunları konusunda uluslararası toplumun farkındalığını arttırmak ve uluslararası toplumun dağ ülkelerinin zorluklarını ve sorunlarını ele alma çabalarına yeni bir ivme kazandırmak amacıyla 2023-2027 yıllarını “Dağ Bölgelerinin Kalkınması için Beş Eylem Yılı” olarak ilan eden BM Genel Kurulu'nun 77. oturumunun “Sürdürülebilir Dağ Kalkınması” Kararını memnuniyetle karşıladıklarını;
46. Özbekistan Cumhuriyeti'nin girişimiyle BM Genel Kurulu'nda “Deprem Kurbanlarının Anısına Uluslararası Gün” ve “Sürdürülebilir Orman Yönetimine Uygun Olarak Ağaçlandırma ve Yeniden Ağaçlandırma Eylem On Yılı” Kararlarının kabul edilmesini memnuniyetle karşıladıklarını;
47. BM İklim Değişikliği Konferansının yıllık programında “Dağlar ve İklim” konulu yeni küresel diyalogu sürdürme girişimini, BMİDÇS'nin yıllık programındaki "Dağlar ve İklim diyalogunu pekiştirmek için eylem çağrısı” taslak Kararına katılmayı değerlendirerek desteklemeye hazır olduklarını ifade ettiklerini;
48. Dağ Kalkınma Gündeminin önemini teyit ettiklerini ve Kırgızistan'ın 2027 yılında İkinci Bişkek+25 Küresel Dağ Zirvesini düzenleme niyetini desteklediklerini;
49. Temel sağlık hizmetleri seviyesindeki insan kaynakları kapasitesini güçlendirmenin önemini vurguladıklarını ve 2025 yılının “TDT Ülkelerinde Temel Sağlık Hizmetleri Yılı” olarak ilan edilmesine takdirlerini ifade ederek, geliştirilmiş iş birliği yoluyla küresel sağlık diplomasisini teşvik ettiklerini;
50. 8 Nisan 2025 tarihinde Astana'da düzenlenen 5. TDT Sağlık Bakanları Toplantısı sırasında tıp eğitimi ve bilimi ve acil tıbbi bakım konularında mutabakat zaptı imzalanmasını memnuniyetle karşıladıklarını;
51. Bölgesel etkileşimin artmasına katkıda bulunmak için TDT'nin diğer ilgili uluslararası örgütlerle iş birliğinin güçlendirilmesini teşvik ettiklerini ve mümkün olan her durumda uluslararası örgütler bünyesinde ortak çıkarlara dayalı olarak birbirlerinin adaylıkları, kararları, açıklamaları ve diğer girişimleri için daha güçlü karşılıklı eşgüdüm ve destek çağrısında bulunduklarını;
52. Kırgız Cumhuriyeti'nin 2027-2028 dönemi için BM Güvenlik Konseyi'ne geçici üyeliği ve 2028-2030 dönemi için ECOSOC adaylıklarını memnuniyetle karşıladıklarını ve yukarıda belirtilen adaylıklarına ortak desteklerini teyit ettiklerini;
53. Özbekistan Cumhuriyeti'nin 2035-2036 dönemi için BM Güvenlik Konseyi geçici üyelik ve 2027-2031 dönemi için UNESCO Yürütme Kurulu adaylıklarını memnuniyetle karşıladıklarını;

54. Kazakistan Cumhuriyeti'nin 2031-2032 dönemi için 86. BM Genel Kurulu Başkanlığı, 2039-2040 dönemi için BM Güvenlik Konseyi geçici üyeliği ve 2027-2031 dönemi için UNESCO Yürütme Kurulu adaylıklarını memnuniyetle karşıladıklarını;
55. Türkiye Cumhuriyeti'nin 2037-2038 dönemi için BM Güvenlik Konseyi geçici üyeliği, 2025-2029 dönemi için UNESCO Yürütme Kurulu ve 2026-2028 dönemi için ECOSOC adaylıklarını memnuniyetle karşıladıklarını;
56. Azerbaycan Cumhuriyeti'nin 2025-2029 dönemi için UNESCO Dünya Mirası Komitesi ve 2025-2029 dönemi için BM-HABİTAT Yürütme Kurulu adaylıklarını memnuniyetle karşıladıklarını;
57. Özellikle 18 Şubat'ta Özbekistan'da başarıyla gerçekleştirilen Türk Kayak Kupası olmak üzere, Türk Kayak Merkezleri Birliği bünyesinde iş birliğinin güçlendirilmesine yönelik çabaları takdirle karşıladıklarını ve ortak girişimler yoluyla TDT ülkeleri arasında kış turizmi ve sporlarının geliştirilmesini desteklediklerini, 11-14 Temmuz 2025 tarihlerinde Şahdağ Turizm Merkezi'nin Dönem Başkanlığında Azerbaycan'da gerçekleştirilecek olan Türk Kayak Merkezleri Birliği'nin ilk Zirvesine Üye Devletlerin etkin katılımını ve Birliğe yeni dağ-kayak merkezlerinin dahil edilmesini teşvik ettiklerini;
58. TDT Üye Devletleri Merkezi Seçim Otoriteleri Danışma Platformunun kurulmasını takdirle karşıladıklarını ve ilk toplantısının sonuçlarını ve 13-15 Mayıs 2025 tarihlerinde Türkistan'da düzenlenen “Türk Dünyası: Gelenekler, Uygulamalar ve Seçim Sisteminin Geliştirilmesine Yönelik Beklentiler” konulu Uluslararası Bilimsel ve Uygulamalı Konferansın düzenlenmesini memnuniyetle karşıladıklarını;
59. Çok uluslu unsurların UNESCO listelerine girmesi için gerekli çalışmaların yapılmasının ve “Mümtaz Şahsiyetler Programı” kapsamında tarihi olayların ve yıldönümlerinin anılması için ortak adaylık dosyalarının sunulmasının gerekliliğini vurguladıklarını;
60. Dünyaca ünlü bilim insanı ve Nobel Ödülü sahibi Prof Dr. Aziz Sancar'a “Türk Dünyasının Birliğine Katkılarından Dolayı” Türk Devletleri Teşkilatı Ali Şir Nevai Uluslararası Ödülü'nün verilmesini memnuniyetle karşıladıklarını;
61. Üye Devletlerin, Türk Devletleri arasında karşılıklı anlayış, dayanışma ve ortak bir geleceği teşvik etmeyi amaçlayan kültürel ve insani bağları güçlendirmenin temel bir unsuru olarak, gençlikle ilgili konularda iş birliğini daha da geliştirme ve yapılandırma niyetini memnuniyetle karşıladıklarını;
62. TDT bünyesinde özellikle Gençlik ve Spor alanındaki değişim programlarında elde edilen üst düzey başarıları takdir ettiklerini ve TDT Gözlemcilerini birlik ve

beraberliği daha da geliştirmek için bu tür faaliyetlere ev sahipliği yapmaya teşvik ettiklerini;

63. Bölgesel kültürel iş birliğini geliştirmek ve Türk mirasının zenginliğini ve çeşitliliğini vurgulayan ortak girişimleri hayata geçirmek amacıyla TÜRKSOY'un girişimiyle Aktau şehrinin 2025 Türk Dünyası Kültür Başkenti olarak ilan edilmesini memnuniyetle karşıladıklarını;
64. Özbekistan'ın, Türk Yatırım Fonu'nun iş birliği ve katılımıyla Haziran 2025'te Taşkent'te düzenlenecek olan TDT ye Devletleri Yatırım Tanıtım Ajansları Toplantısı'na ev sahipliği yapma girişimini memnuniyetle karşıladıklarını ve desteklediklerini;
65. Özbekistan Cumhuriyeti'nin Türk Kültür ve Mirası Vakfı'na, TDT'de dayanışma ve iş birliğini daha da güçlendirecek olan katılım başvurusunu desteklediklerini;
66. TÜRKSOY ye Devletlerinin UNESCO Milli Komisyonları toplantılarının Türk Dünyası Kültür Başkentleri çerçevesinde düzenlenmesi geleneğini memnuniyetle karşıladıklarını;
67. Silahlı çatışmalar sırasında kültürel mirasın korunmasının öneminin altını çizdiklerini ve Türk Devletlerinin atışma sonrası kültürel mirasın korunması, restorasyonu ve yeniden canlandırılması konusundaki çabalarını takdir ettiklerini; çatışmalardan etkilenen bölgelerde kültürel mirasın korunmasına yönelik ortak faaliyetleri, bilgi paylaşımını ve teknik iş birliğini memnuniyetle karşıladıklarını;
68. Türk kültürünün derin zenginliğini ve Türk halklarının ortak değerlerini gelecek nesillere aktarma kararlılıklarını yineleyerek Nevruz'un kltrlerasarı bir köprü ve evrensel değerlerin bir sembolü olarak kltrlrtesi niteliğini beyan ettiklerini ve Azerbaycan Cumhuriyeti tarafından başlatılan ve TDT ye Devletleri tarafından eř-sponsorluk sağlanan A/RES/64/253 sayılı BM Genel Kurul Kararını hatırlattıklarını; Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı'nın girişimi zerine Nevruz'un TDT bünyesinde anılması ve kutlanmasına karar verdiklerini ve bu vesileyle ye Devletler, Gözlemciler ve Türk İşbirliği Teşkilatları ile iş birliği içinde Teşkilat bünyesinde kutlama etkinlikleri düzenlenmesi için Sekretarya'ya talimat verdiklerini;
69. Özbekistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı'nın Dünya Türkologlar Kongresi'nin Aralık 2025'te Özbekistan'da düzenlenmesi yönündeki girişimini memnuniyetle karşıladıklarını;
70. Azerbaycan Cumhuriyeti'nin 2025 yılında 12. TDT Zirvesine ev sahipliği yapmaya hazır bulunmasını memnuniyetle karşıladıklarını;
71. “Afganistan'a ilişkin Ortak Bildiri”yi kabul ettiklerini;

Beyan etmişlerdir.

TDT Devlet Başkanları, Türk Dünyası'nın dayanışma ve refahına yaptığı katkıların yanı sıra TDT Budapeşte Gayriresmî Zirvesi müzakerelerinin başarılı bir şekilde sonuçlanmasını sağladığı için Macaristan Başbakanı Ekselansları Viktor Orbán'a ve sıcak misafirperverliği için Macaristan Hükümeti ile halkına şükranlarını sunar.

Budapeşte'de 21 Mayıs 2025 tarihinde Azerbaycan Dili, Kazakça, Kırgızca, Türkçe ve Özbekçe dillerinde imzalanmıştır.

Azerbaycan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı

İlham Aliyev

Kazakistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı

Kasım-Cömert Tokayev

Kırgız Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı

Sadır Caparov

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı

Recep Tayyip Erdoğan

Özbekistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı

Şevket Mirziyoyev